

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2026, 10(1): 23-44.

<https://doi.org/10.26677/TR1010.2026.1629>

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Dijital Dönüşümün Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Müfredatlarına Yansıması: Türkiye Örneği

Doç. Dr. Aylin AKTAŞ ALAN, Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Antalya, e-posta: aylinalan@akdeniz.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4652-7011>

Arş. Gör. Feridun AYDINLI, Antalya Bilim Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği, Antalya, e-posta: feridun.aydinli@antalya.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0230-5129>

Doç. Dr. Gözdegül BAŞER, Antalya Bilim Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Antalya, e-posta: gozdegul.baser@antalya.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1450-191X>

Öz

Bu çalışma, Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının müfredatlarını dijital dönüşüm bağlamında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, YÖK Atlas 2024 verilerine göre turizm alanında eğitim veren 79 üniversitenin güncel müfredatları doküman analizi tekniğiyle incelenmiş; bilgi teknolojileri, yapay zekâ, dijital pazarlama, veri analitiği ve otomasyon gibi dijital içerikli dersler tematik olarak sınıflandırılmıştır. Bulgular, teknoloji odaklı derslerin birçok üniversitede yer almakla birlikte büyük oranda seçmeli ders statüsünde olduğunu ve özellikle yapay zekâ, veri analitiği ve dijital pazarlama gibi ileri dijital yetkinlik alanlarının müfredatlarda sınırlı düzeyde temsil edildiğini göstermektedir. Ayrıca teknoloji odaklı derslerin en fazla Turizm İşletmeciliği ve Gastronomi ve Mutfak Sanatları programlarında yoğunlaştığı, derslerin akademik dönemler arasında dengesiz bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, turizm eğitimi veren kurumların dijital dönüşüm sürecine uyum sağlayabilmesi için müfredatlarını bu yönde güncellemeleri gerektiğine işaret etmektedir. Bulgular ayrıca teknoloji odaklı derslerin %53,84’ünün seçmeli olduğunu, veri analitiği derslerinin yalnızca üç programda yer aldığını ve yapay zekâ içerikli derslerin toplam dersler içinde sınırlı bir paya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Dönüşüm, Turizm Eğitimi, Teknoloji Entegrasyonu, İçerik Analizi.

Makale Gönderme Tarihi: 19.01.2025

Makale Kabul Tarihi: 04.03.2026

Önerilen Atıf:

Aktaş Alan, A., Aydınli, F. ve Başer, G. (2026). Dijital Dönüşümün Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Müfredatlarına Yansıması: Türkiye Örneği, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10(1): 23-44.

Journal of Turkish Tourism Research

2026, 10(1): 23-44.

<https://doi.org/10.26677/TR1010.2026.1629>

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Reflection of Digital Transformation on Tourism Education Curricula at Undergraduate Level: The Case of Turkey

Associate Prof. Dr. Aylin AKTAŞ ALAN, Akdeniz University, Faculty of Tourism, Antalya, e-mail: aylinalan@akdeniz.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4652-7011>

Research Assistant Feridun AYDINLI, Antalya Bilim University, Faculty of Tourism, Antalya, e-mail: feridun.aydinli@antalya.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0230-5129>

Associate Prof. Dr. Gözdegül BAŞER, Antalya Bilim University, Faculty of Tourism, Antalya, e-mail: gozdegul.baser@antalya.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1450-191X>

Abstract

This study aims to evaluate the undergraduate tourism education curricula in Türkiye within the context of digital transformation. Using data from the 2024 Higher Education Program Atlas (YÖK Atlas), the curricula of 79 universities offering undergraduate tourism programs were examined through document analysis. Courses related to information technologies, artificial intelligence, digital marketing, data analytics, and automation were thematically categorized. The findings reveal that although technology-oriented courses are included in many programs, they are predominantly offered as electives, and advanced digital competencies—particularly artificial intelligence, data analytics, and digital marketing—are insufficiently represented in the core curriculum. Additionally, technology-focused courses are concentrated mainly in Tourism Management and Gastronomy and Culinary Arts programs and display an uneven distribution across academic semesters. These results indicate the need for tourism education institutions to strategically update their curricula in order to align with the ongoing digital transformation and meet evolving industry expectations. As one of the first comprehensive analyses of digital competency integration in Turkish tourism curricula, this study provides valuable insights for both academic and sectoral stakeholders. The findings also reveal that 53.84% of technology-focused courses are elective, data analytics courses are offered in only three programs, and artificial intelligence-related courses constitute a limited share of the total courses.

Keywords: Digital Transformation, Tourism Education, Technology Integration, Content Analysis.

Received: 19.01.2025

Accepted: 04.03.2026

Suggested Citation:

Aktaş Alan, A., Aydınli, F. and Başer, G. (2026). Reflection of Digital Transformation on Tourism Education Curricula at Undergraduate Level: The Case of Turkey, *Journal of Turkish Tourism Research*, 10(1): 23-44.

GİRİŞ

Turizm sektörü, ekonomik büyüme, istihdam yaratma kapasitesi ve ülkelerin küresel rekabetteki konumunu güçlendirmesi açısından stratejik bir öneme sahiptir (<https://tourismecotedivoire.ci>). 2023 yılı itibarıyla turizm, küresel gayrisafi hasılaya yaklaşık 9,9 trilyon ABD doları katkı sağlarken yaklaşık 330 milyon kişiye istihdam sunmuştur. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi'nin (<https://wtcc.org/>) öngörülerine göre, 2034 yılına kadar sektörün küresel ekonomiye katkısı 16 trilyon ABD dolarına ulaşacak ve istihdam sağladığı kişi sayısı 449 milyona çıkacaktır. Bu öngörüler doğrultusunda, birçok ülke turizmdeki pazar payını artırmak amacıyla stratejik yatırımlara yönelmektedir. Bu küresel eğilimlere bağlı olarak Türkiye'de turizm sektörü ise, 1980 sonrası dönemde uygulanan politikalarla hızlı bir gelişim göstermiştir. Bu büyüme sürecinde, nitelikli insan kaynağına duyulan ihtiyaç, turizm eğitiminin önemini artırmış ve özellikle üniversitelerde ön lisans ve lisans düzeyinde program sayısında önemli artışlar yaşanmıştır.

21. yüzyılda dijitalleşmenin hız kazanması, küresel turizm sektöründe pazarlama stratejilerinden hizmet sunumuna, müşteri etkileşiminden sürdürülebilirliğe kadar birçok alanı dönüştürmüştür. Endüstri 5.0 kapsamında, yapay zekâ ve akıllı sistemler gibi teknolojiler turizm literatürüne girmiştir. Artırılmış gerçeklik (AR), sanal gerçeklik (VR), nesnelerin interneti (IoT), yapay zekâ (AI), mobil uygulamalar ve veri analitiği gibi teknolojiler de günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Shen vd., 2022). Bu teknolojik dönüşüm, sadece turizm sektöründeki arz-talep ilişkilerini değil, aynı zamanda müşterilerin seyahat alışkanlıklarını ve beklentilerini de değiştirmiştir (Gutierrez vd., 2025). Buna bağlı olarak, dijital pazarlama, seyahat uygulamaları geliştirme, dijital içerik üretimi gibi alanlarda yeni istihdam fırsatları doğmuştur.

Dijital araçların yaygınlaşması, küçük ölçekli turizm işletmeleri ve destinasyonların düşük maliyetle küresel ölçekte tanıtım yapmalarını mümkün kılmaktadır. Sanal ve artırılmış gerçeklik uygulamaları sayesinde turistler, destinasyonlara gitmeden önce kültürel ve tarihi mirasları interaktif şekilde keşfedebilmekte, sosyal medya gibi dijital platformlar aracılığıyla deneyimlerini anlık olarak paylaşabilmektedirler. Bu teknolojiler aynı zamanda tarihi ve kültürel alanların korunmasına katkı sağlamakta, fiziksel temas gereksinimini azaltmaktadır (Khoshroo ve Soltani, 2025).

Tüm bu gelişmeler, turizm sektöründe dijital yetkinliklerin önemini artırmakta ve bu becerilere sahip nitelikli işgücünün yetiştirilmesini kaçınılmaz hale getirmektedir (Pshenichnykh ve Novi, 2023). Günümüz koşullarında turizm öğrencilerinin dijital okuryazarlık, veri temelli karar alma, dijital pazarlama uygulamaları, AR/VR tabanlı deneyim tasarımı gibi ileri dijital yetkinliklere sahip olması, sektör tarafından talep edilen temel profesyonel kapasiteler arasında yer almaktadır (Arslan Ayazlar ve Özcan Yılmazsoy, 2025; Razack vd., 2025). Bu doğrultuda, turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının, dijital dönüşüm sürecine uyum sağlayacak biçimde müfredatlarını güncellemeleri ve dijital becerilerin gelişimini destekleyen öğretim içerikleri sunmaları gerekmektedir (Ayuba, 2024). Turizmin giderek daha rekabetçi ve teknoloji odaklı bir endüstri haline gelmesi, dijital araç ve sistemleri etkin biçimde kullanabilen yetenekli profesyonellere olan ihtiyacı daha da belirginleştirmektedir (Vasconcelos ve Balula, 2019).

Türkiye'de turizm eğitimi, özellikle yükseköğretim düzeyinde geniş bir kurumsal yapılanmaya sahiptir. Ancak turizm lisans programlarının dijital dönüşüm süreciyle ne ölçüde uyumlu olduğu henüz kapsamlı bir biçimde ortaya konulmamış; teknoloji entegrasyonu bağlamında ulusal ölçekte sistematik bir analiz yapılmamıştır. Mevcut çalışmalar, çoğunlukla belirli üniversitelere (Elliot ve Joppe, 2009; Kaplanseren ve Aksatan, 2019), tek bir bölüm türüne veya belirli teknolojik içeriklere odaklanmakta; Türkiye genelindeki lisans düzeyindeki müfredatın bütüncül bir değerlendirmesini sunmamaktadır.

Bu çalışma, bu boşluğu doldurmak amacıyla Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren 79 üniversitenin güncel müfredatlarını inceleyerek teknoloji ve dijital yetkinlik odaklı derslerin yapısını sistematik bir biçimde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın bulgularının, turizm eğitimi programlarının dijital dönüşüme uyum sağlamasına katkı sunması, öğrencilerin günümüz sektör koşullarına uygun dijital becerilerle donatılması ve politika yapıcılara müfredat geliştirme sürecinde yol göstermesi beklenmektedir.

Tüm bu değerlendirmeler ele alındığında, turizm sektöründe dijital dönüşümün hız kazanmasına rağmen yükseköğretim düzeyindeki turizm programlarının bu dönüşüme ne ölçüde uyum sağladığına ilişkin bütüncül ve ulusal ölçekli ampirik bulguların sınırlı olduğu görülmektedir. Özellikle ileri dijital yetkinliklerin müfredatlara nasıl entegre edildiği, derslerin programlar arasındaki dağılımı ve çekirdek müfredattaki konumu gibi konular literatürde yeterince açıklığa kavuşturulmuş değildir. Bu durum, turizm eğitiminin dijital çağın gerekliliklerini karşılayıp karşılamadığı sorusunu daha da önemli hâle getirmektedir.

Bu çalışma, Türkiye’de turizm eğitimi müfredatlarının dijital dönüşüm süreciyle ne ölçüde uyum sağladığını ortaya koyarak mevcut müfredat yapısındaki güçlü yönleri ve gelişime açık alanları belirlemeyi hedeflemektedir. Böylece araştırmanın hem alanyazına hem de uygulamaya önemli katkılar sunarak dijital yetkinlik temelli müfredat geliştirme süreçlerinde yol gösterici olması beklenmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Turizm Sektöründe Dijital Dönüşüm

Dijitalleşme, turizm endüstrisinin işleyişini, değer üretim süreçlerini ve hizmet sunum biçimlerini köklü biçimde dönüştüren çok yönlü bir değişim sürecidir. Dijital dönüşüm yalnızca teknolojik araçların kullanımını değil; aynı zamanda işletme modellerinin, müşteri etkileşim dinamiklerinin ve destinasyon yönetimi anlayışının yeniden tanımlanmasını kapsamaktadır (Xia, 2022; Wu vd., 2024). Endüstri 4.0 ve 5.0 ile birlikte artırılmış gerçeklik (AR), sanal gerçeklik (VR), nesnelerin interneti (IoT), yapay zekâ (AI), büyük veri analitiği, mobil uygulamalar ve blokzincir teknolojileri turizm sektöründe operasyonel süreçlerin otomasyonunu, kişiselleştirilmiş deneyim tasarımı ve veri odaklı karar alma mekanizmalarını mümkün kılmıştır (Buhalis ve Law, 2008; Shekhar ve Valeri, 2024). Bu teknolojik gelişmeler, dijital pazarlama stratejileri, otomatik rezervasyon sistemleri, dinamik fiyatlandırma, çevrim içi müşteri ilişkileri yönetimi ve akıllı destinasyon uygulamaları gibi birçok alanda yenilikçi pratiklerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır (Sigala, 2018; Khoshroo ve Soltani, 2025).

Bu dönüşüm, turizmin yalnızca fiziksel hizmet üretimine dayalı geleneksel yapısından çıkarak, dijital deneyim tasarımı ve veri temelli yönetim süreçleriyle bütünleşik bir ekosisteme dönüşmesine katkı sağlamaktadır. “Akıllı turizm ekosistemi” yaklaşımı, ziyaretçi etkileşimi ve destinasyon yönetimini dijital altyapı temelinde ele almakta; turizm çalışanlarının dijital okuryazarlık, veri analizi, dijital platform kullanımı ve çevrim içi iletişim gibi yeni nesil yetkinliklerle donatılmasını zorunlu kılmaktadır (Gretzel vd., 2015; Neuhofer vd., 2015; Gutierrez vd., 2025). Böylece dijital dönüşüm, turizm eğitimi açısından da geleneksel beceri setlerinin ötesine geçilmesini gerektiren yapısal bir zorunluluk hâline gelmiştir (Ayuba, 2024).

Turizm Eğitiminde Müfredat Tasarımı ve Kuramsal Yaklaşımlar

Turizm eğitimi, sektöre nitelikli insan kaynağı yetiştirmek amacıyla teorik bilgi ile uygulamalı becerilerin dengeli bir biçimde entegre edildiği müfredat yapılarını gerektirmektedir. Müfredat

tasarımı süreci; içerik seçimi, pedagojik yaklaşım, öğretim yöntemleri ve öğrenme çıktılarının belirlenmesi gibi unsurları kapsayan kuramsal bir çerçeveye sahiptir. Eğitim literatürü genel olarak üç temel yaklaşım üzerinde durur: mesleki-yetkinlik temelli yaklaşım, akademik-disipliner yaklaşım ve öğrenen merkezli yaklaşım (McMullen vd., 2023; Ograjsek ve Grmek 2024; Sundset vd., 2025;). Turizm eğitiminde özellikle mesleki-yetkinlik temelli yaklaşımın baskın olduğu; sektör beklentileri ile uyumlu profesyonel davranış, teknik beceri ve operasyonel yeterliliklerin ön plana çıktığı belirtilmektedir (Barron ve Anastasiadou, 2009).

Schiro'nun (2012) müfredat teorisi ise programların dört temel ideoloji (akademik rasyonalite, sosyal verimlilik, öğrenci merkezlilik ve sosyal yeniden inşa) doğrultusunda şekillendiğini ifade etmektedir. Turizm müfredatlarının ağırlıklı olarak sosyal verimlilik (işgücüne hazırlık) ve akademik rasyonalite (alan bilgisinin aktarımı) ekseninde yapılandığı yönündeki değerlendirmeler literatürde geniş yer bulmaktadır (Chathoth ve Sharma, 2007). Bununla birlikte küreselleşme, dijitalleşme ve hizmet sektöründeki dönüşüm, turizm eğitiminin geleneksel müfredat tasarımından uzaklaşarak dijital yeterlilikleri içeren daha esnek ve yenilikçi bir yapıya evrilmesi gerektiğini göstermektedir (Mandalina, 2023).

Müfredatların gelişiminde sektörün beklentileri, küreselleşme, teknolojik yenilikler ve turizm endüstrisinin dinamik yapısı etkili olmaktadır (Wan vd., 2024). Uluslararası turizm eğitimi standartları da bu sürece yön vermektedir. Bu bağlamda:

- UNWTO'nun TedQual programı, turizm eğitiminde kalite güvencesi sağlamak amacıyla müfredatların sektörün güncel gereksinimleriyle uyumlu olmasını, bilgi teknolojilerinin turizm uygulamalarına entegrasyonunu ve öğrencilerin küresel turizm endüstrisinde gerekli mesleki yetkinliklerle donatılmasını temel bir kriter olarak ortaya koymaktadır (<https://www.untourism.int>).
- Avrupa Birliği tarafından geliştirilen ve turizm eğitimini dijital pedagojik yeterlilikler çerçevesinde değerlendiren DigCompEdu Framework modeli eğitimcilerin dijital içerik üretimi, dijital öğrenme ortamlarının tasarımı, çevrim içi değerlendirme yöntemleri ve teknoloji destekli öğrenme süreçlerini yetkin bir şekilde yönetmelerini zorunlu kılmaktadır (Redecker, 2017).
- Dijital okuryazarlığın evrensel bir temel beceri olarak ele alındığı UNESCO Digital Literacy Global Framework ise bilginin dijital ortamda aranması, değerlendirilmesi, üretilmesi ve güvenli biçimde paylaşılması gibi yetkinlikleri tüm eğitim seviyeleri için temel bir öğrenme çıktısı olarak tanımlamaktadır (<https://unesdoc.unesco.org>). Bu çerçevedeki yaklaşım, veri okuryazarlığı ve dijital güvenlik gibi turizm öğrencileri için kritik olan alanlara da doğrudan vurgu yapmaktadır.
- OECD Education 2030 Future Skills Framework ise, dijital problem çözme, teknoloji adaptasyonu, veri temelli karar alma ve karmaşık bilgi işleme gibi 21. yüzyıl becerilerinin hizmet sektörlerinde rekabet avantajı yarattığını belirtmekte ve bu becerilerin yükseköğretim müfredatlarında yer almasını önermektedir (OECD, 2019, 2023, 2025).
- Turizm istihdamına yönelik küresel projeksiyonlar sunan WTTC Workforce Outlook raporları ise yapay zekâ destekli operasyon süreçleri, dijital müşteri deneyimi yönetimi, çevrim içi satış kanalları ve otomasyona dayalı iş yapış biçimlerinin turizm sektöründe hızlı bir şekilde yaygınlaştığını göstererek dijital yeterliliklerin sektörel bir zorunluluk hâline geldiğini ortaya koymaktadır (<https://researchhub.wttc.org/>).

Bu uluslararası standart ve çerçeveler birlikte değerlendirildiğinde, turizm müfredatlarının dijital yetkinlikleri sistematik ve bütüncül biçimde içermesinin, yalnızca pedagojik bir gereklilik değil

aynı zamanda küresel rekabet gücünün sürdürülebilirliği açısından da stratejik bir gereklilik olduğu açıkça görülmektedir.

Turizm Eğitiminde Dijital Yeterliliklere Yönelik Yaklaşımlar

Dijital dönüşümün hızlanması, turizm öğrencilerinin sahip olması gereken mesleki yetkinliklerin kapsamını genişletmiş ve çeşitlendirmiştir. Son yıllarda yapılan araştırmalar, turizm öğrencilerinin dijital okuryazarlık, veri temelli karar alma, dijital pazarlama, AR/VR tabanlı deneyim tasarımı ve dijital müşteri ilişkileri yönetimi gibi alanlarda önemli bilgi eksikliklerine sahip olduğunu göstermektedir (Vasconcelos ve Balula, 2019; McKercher vd., 2024). Oysa, bu beceriler, yalnızca operasyonel görevler için değil, stratejik yönetim süreçleri ve yenilikçi hizmet tasarımı için de kritik önem taşımaktadır (Schegg ve Stangl, 2017; Pshenichnykh ve Novi, 2023).

Günümüzde turizm eğitiminin temel hedeflerinden biri, öğrencilerin “21. yüzyıl becerileri” olarak ifade edilen dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, yaratıcılık ve problem çözme kapasitesine sahip olmalarını sağlamaktır (Lai ve Bower, 2020). Bu doğrultuda laboratuvar temelli dijital uygulamalar, simülasyon ortamları, AR/VR destekli öğrenme deneyimleri ve proje tabanlı öğretim yöntemleri turizm eğitimi için önerilen yenilikçi yaklaşımlar arasında yer almaktadır (Goh ve Sigala, 2020). Bu yetkinliklerin kazandırılması, turizm mezunlarının sadece mevcut sektörel taleplere değil aynı zamanda gelecekte ortaya çıkacak dijital turizm iş rollerine de uyum sağlayabilmesine olanak sunacaktır.

Türkiye’de Turizm Eğitiminin Gelişimi ve Dijital Dönüşüm İhtiyacı

Türkiye’de örgün turizm eğitiminin kökeni, 1960’lı yıllarda ortaöğretim düzeyinde açılan turizm otelcilik okullarına dayanmaktadır. Turizm Bakanlığı’nın kurulması (1963) ve sektörün büyüme potansiyelinin fark edilmesiyle, turizm eğitimi hem yaygın hem örgün öğretim düzeyinde genişlemeye başlamıştır. Ortaöğretim düzeyinde ilk turizm eğitimi Ankara (1961), İstanbul (1967) ve Kuşadası (1975) otelcilik okullarında; akademik düzeyde ise ilk olarak 1965 yılında Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu’nda verilmiştir (Özmenekşe, 2021; Toker, 2023). Kısa süre sonra, 1969’da Ege Üniversitesi bünyesinde Turizm Kürsüsü kurulmuştur. Kürsü zamanla Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü’ne dönüşmüştür. Takip eden dönemde Aydın ve Balıkesir’de açılan yüksekokullarda da turizm eğitimi verilmeye başlanmıştır. 1970’li yıllardan itibaren üniversite ve yüksekokullardaki turizm programlarının sayısı artmıştır. 1990’larla birlikte bu programlar fakülte ve meslek yüksekokulları olarak yaygınlaşmıştır.

1990’lı yıllarda fakülte ve meslek yüksekokulu bünyelerinde Turizm İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği programlarının açılmasıyla turizm eğitimi kurumsal olarak çeşitlenmiş; 2000’li yılların başında turizm fakülteleri kurulmaya başlamış ve Gastronomi ve Mutfak Sanatları programları da yaygınlaşmıştır. 2010’dan itibaren ise bu okullar "Turizm Fakülteleri" olarak yapılandırılmaya başlanmıştır (Toker, 2024).

2025 yılı itibarıyla Türkiye’de devlet ve vakıf üniversiteleri bünyesinde toplam 88 lisans düzeyinde turizm programı bulunmaktadır (<https://yokatlas.yok.gov.tr>). Program çeşitliliğinin artmasıyla birlikte yükseköğretim sisteminde terminolojik karmaşanın ortaya çıkmasını önlemek amacıyla Yükseköğretim Yürütme Kurulu, 11 Mart 2020 tarihli kararıyla turizm alanındaki program adlarının sadeleştirilmesine yönelik bir düzenlemeye gitmiştir. Bu kapsamda, 2020-YKS’den itibaren kullanımda olacak standart program adları “Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Rekreasyon Yönetimi, Turizm İşletmeciliği, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Öğretmenliği, Turizm Rehberliği ile Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği” şeklinde belirlenmiş ve böylece turizm

disiplinine ilişkin akademik sınıflandırmanın ulusal düzeyde tutarlı bir yapıya kavuşturulması hedeflenmiştir.

Türkiye’de turizm eğitiminin farklı fakültelerde (Turizm Fakülteleri, Uygulamalı Bilimler Fakülteleri, İİBF, Sanat ve Tasarım Fakülteleri, Güzel Sanatlar ve Sosyal Bilimler Fakülteleri) yer alması (<https://yokatlas.yok.gov.tr>), disiplinler arası yapısını güçlendirse de müfredat standardizasyonu noktasında farklılaşmalara neden olmuştur. Bununla birlikte Türkiye’de turizm eğitiminin dijital dönüşüme uyumu konusunda ulusal düzeyde önemli boşluklar bulunmaktadır. Müfredatlar hâlen büyük ölçüde geleneksel işletmecilik ve hizmet yönetimi dersleri üzerine kuruludur; dijital pazarlama, veri analitiği, yapay zekâ tabanlı uygulamalar, AR/VR teknolojileri ve dijital müşteri deneyimi yönetimi gibi alanlar çoğunlukla sınırlı düzeyde temsil edilmektedir (Tekin ve Aksoy, 2020; Kurnaz ve Erdem, 2021). Bu durum, turizm eğitiminin dijitalleşen sektöre uyum sağlayabilmesi için müfredatların kapsamlı biçimde yeniden değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Türkiye’de turizm eğitiminin tarihsel gelişimi ve dijital dönüşüm süreci bağlamında ortaya çıkan ihtiyaçlar, turizm lisans programlarında dijital yetkinliklere yönelik içeriklerin kapsamlı biçimde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Ulusal ve uluslararası literatür, turizm müfredatlarının dijitalleşme düzeyine ilişkin mevcut bilgi birikiminin sınırlı olduğunu ve özellikle ileri dijital becerilerin müfredatlarda ne ölçüde temsil edildiğine yönelik bütüncül bir analiz eksikliği bulunduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, Türkiye’de turizm eğitimi veren üniversitelerin müfredatlarında dijital dönüşüm odaklı derslerin yapısını, çeşitliliğini ve dağılımını sistematik bir şekilde ortaya koymak bu araştırmanın temel gerekliliğini oluşturmuştur. Kavramsal çerçevede tartışılan dijital yetkinlikler, sektör beklentileri ve uluslararası standartlar, çalışmanın yöntemsel tercihi de yön vermiş; müfredatların bütüncül ve karşılaştırmalı biçimde incelenmesine imkân tanıyan nitel doküman analizi yaklaşımı bu bağlamda en uygun yöntem olarak belirlenmiştir. Aşağıda, araştırma tasarımına, veri toplama sürecine ve analiz aşamalarına ilişkin ayrıntılı bilgilere yer verilmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Tasarımı

Bu araştırma, Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların müfredatlarına dijital dönüşümün nasıl yansıdığını ortaya koymayı amaçlayan nitel, betimsel bir doküman analizi olarak tasarlanmıştır. Çalışmada odak, turizm lisans programlarında yer alan derslerin içerikleri üzerinden, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilişkili derslerin yaygınlığını ve konumunu incelemektir. Bu nedenle, doğrudan turizm programlarının güncel müfredatları veri kaynağı olarak seçilmiş ve bu belgeler sistematik biçimde incelenmiştir. Üniversite müfredatlarının yazılı ve resmî belge niteliğinde olması ve turizm eğitiminde dijital dönüşümün izlenebileceği en uygun veri kaynağını oluşturması nedeniyle doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Doküman analizi hem basılı hem de elektronik ortamda yer alan belgelerin belirli bir araştırma amacına göre planlı şekilde toplanması, sınıflandırılması ve yorumlanmasını içeren bir nitel araştırma tekniğidir (Bowen, 2009).

Araştırma aşağıdaki sorulara yanıt aramaktadır:

1. Türkiye’de lisans düzeyindeki turizm programlarının müfredatlarında teknoloji ve dijitalleşme odaklı derslerin yaygınlık ve çeşitlilik düzeyi nedir?
2. Teknoloji odaklı dersler bölüm türlerine göre (Turizm İşletmeciliği, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Turizm Rehberliği, Rekreasyon Yönetimi) nasıl farklılaşmaktadır?
3. Bu dersler akademik dönemlere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?

4. Dijital pazarlama, yapay zekâ, veri analitiği, otomasyon gibi ileri dijital yetkinlik alanları müfredatta ne ölçüde temsil edilmektedir?

Araştırma Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren tüm devlet ve vakıf üniversiteleri oluşturmaktadır. Örneklem belirlenirken (<https://yokatlas.yok.gov.tr>) verileri esas alınmış ve aşağıdaki ölçütler uygulanmıştır:

- Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren,
- Turizm İşletmeciliği, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Turizm Rehberliği veya Rekreasyon Yönetimi programlarından en az birine sahip olan,
- Söz konusu programlara ait güncel müfredat ve ders planı bilgileri resmî web sitesinde erişilebilir olan,
- İlgili programların doğrudan turizm odaklı fakülte veya yüksekokul bünyesinde yer aldığı üniversiteler araştırma kapsamına alınmıştır.

“Doğrudan turizm odaklı fakülte bünyesinde olmayan programlar (örneğin İİBF altında açılan turizm programları), idari yapılanmalarının öğretim kadrosu, müfredat ve kurumsal politikalarda farklılıklara yol açarak dijitalleşme düzeyine ilişkin bulguların yorumlanmasını güçleştirebileceği gerekçesiyle örnekleme dahil edilmemiştir. Böylece, turizm eğitimi alanında kurumsal uzmanlaşma düzeyi daha yüksek olan birimler üzerinden daha homojen bir örneklem oluşturulması amaçlanmıştır. Bu ölçütler doğrultusunda, Türkiye’de 59 devlet ve 13 vakıf, KKTC’de 5 ve Türkiye’ye bağlı yurt dışı temsil niteliğindeki Kazakistan ve Kırgızistan’daki 2 üniversite olmak üzere toplam 79 üniversite çalışmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama

Veri toplama süreci Ocak–Şubat 2025 tarihleri arasında yürütülmüş ve üç aşamada gerçekleştirilmiştir:

- *Web taraması ve müfredatların indirilmesi:* Her bir üniversitenin resmî web sitesi program bazlı olarak taranmış; “Müfredat”, “Ders Planı”, “Öğretim Planı”, “Curriculum” gibi başlıklar altında yer alan 2024–2025 eğitim-öğretim yılına ait ders planları tespit edilmiştir. Bu taramada, üniversite ve program isimleri ile “müfredat”, “ders planı”, “curriculum” anahtar kelimeleri kullanılmış, ilgili sayfalara ulaşıldığında veriler PDF/HTML formatından tablo yapısına aktarılmıştır.
- *Ders envanterinin oluşturulması:* Belirlenen programların tüm dersleri (zorunlu ve seçmeli ayrımı yapılmaksızın) Microsoft Excel’e aktarılmıştır. Her bir ders için; üniversite adı, fakülte adı, bölüm/program adı, ders kodu, ders adı, zorunlu/seçmeli (Z/S), yarıyıl, kredi ve AKTS gibi değişkenler kaydedilmiştir. Böylece dört program türüne ilişkin tam kapsamlı bir ders envanteri oluşturulmuştur.
- *Teknoloji odaklı derslerin belirlenmesi:* Öncelikle literatür ve turizmde dijital dönüşüm örneklerinden yararlanılarak dijitalleşmeyi ve bilgi teknolojilerini yansıtabilecek bir anahtar kelime listesi oluşturulmuştur. Bu listede şu terimler yer almıştır:
- “bilgi teknolojileri, bilgi işlem, bilgisayar, bilişim sistemleri, yazılım, programlama, otomasyon, otel otomasyon, sistemler, dijital, e-ticaret, e-turizm, web, web tasarımı, sosyal medya, dijital pazarlama, veri analizi, veri madenciliği, büyük veri, yapay zekâ, akıllı turizm” vb.

Müfredatta yer alan tüm ders adları bu listeye göre taranmış; ilgili anahtar kelimelerden en az birini içeren dersler “teknoloji odaklı ders adayı” olarak işaretlenmiştir. Ardından bu derslerin ders kataloğunda yer alan açıklama metinleri incelenmiş, içeriği doğrudan dijital dönüşüm, bilgi teknolojileri veya teknoloji destekli uygulamalarla ilişkili olmayan dersler listeden çıkarılmıştır. Böylece hem ders adı hem de ders içeriği bakımından teknolojiyle ilişkili olduğu doğrulanmış dersler “teknoloji odaklı ders” olarak tanımlanmıştır. Bu kriterler sayesinde, hangi derslerin “teknoloji odaklı” kabul edildiği, yalnızca başlıktaki bir kelimeye değil, dersin açıklama ve içeriğine dayalı olarak, şüphe bırakmayacak biçimde belirlenmiştir.

Veri Analizi

Veri analizi üç basamakta yürütülmüştür: betimsel analiz, içerik analizi, tematik kodlama, kelime bulutu analizi.

- *Betimsel analiz:* Betimsel analiz, çalışılmak istenen konu hakkında özet bilgi sunan bir yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2008). Bu analiz yönteminin kullanılma amacı, üniversiteler arası karşılaştırma yapmak ve müfredatlarda yer alan derslerin tematik ve sayısal dağılımını incelemektir. İlk aşamada, teknoloji odaklı derslere ilişkin sayısal dağılımlar betimsel istatistiklerle çözümlenmiştir. Üniversite, fakülte, bölüm ve program türü (Turizm İşletmeciliği, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Turizm Rehberliği, Rekreasyon Yönetimi) bazında;
 - teknoloji odaklı ders sayıları,
 - bu derslerin sınıf ve yarıyıl dağılımları,
 - zorunlu/seçmeli (Z/S) durumları,
 - kredi ve AKTS değerleri

Excel ortamında frekans ve yüzde tabloları halinde özetlenmiştir. Bu tablo ve şekiller, müfredatlarda dijitalleşmeye ayrılan yerin nicel büyüklüğünü göstermek amacıyla kullanılmıştır.

- *İçerik analizi ve tematik kategorilerin oluşturulması:* İçerik analizi biçimci bir araştırma tekniği olarak, sosyal bilim transkriptleri, araştırma kayıtlarından elde edilen transkriptler ile yazılı veya görsel medyanın mesajları üzerinde yapılan çıkarımlarla uygulanır (Olgun, 2008). İkinci aşamada, teknoloji odaklı dersler içerik analiziyle tematik kategorilere ayrılmıştır. Ön analizde, literatürde turizmde dijitalleşme ve teknoloji kullanımıyla ilişkili sık kullanılan temalar incelenmiş ve dört ana tema tanımlanmıştır:
 - *Dijitalleşme ve Teknoloji:* Dijital altyapılar, otel/seyahat otomasyon sistemleri, bilişim sistemleri, bilgisayar uygulamaları, bilgi işlem, rezervasyon ve kanal yönetim sistemleri vb.
 - *Dijital Pazarlama ve Strateji:* Dijital pazarlama, sosyal medya yönetimi, e-turizm, e-ticaret, çevrimiçi itibar yönetimi vb.
 - *Veri Analitiği ve Madenciliği:* Veri analizi, veri görselleştirme, büyük veri, veri madenciliği ve karar destek sistemleri vb.
 - *Yapay Zekâ ve Otomasyon:* Yapay zekâ uygulamaları, akıllı turizm, robotik, nesnelerin interneti, otonom sistemler vb.

Ders adı veya içeriği bu dört temadan birine doğrudan uyan dersler ilgili kategoriye kodlanmıştır. Bu temalara doğrudan uymayan; ancak dijital yetkinlikleri dolaylı olarak destekleyen (örneğin “Bilgisayar I”, “Ofis Programları”, “Web Tasarımı”, “Yenilikçilik ve Yaratıcılık” gibi) dersler ise “Diğer” başlığı altında toplanmıştır.

Kodlama sürecinde her ders için, kullanılan anahtar kavramlar, hedeflenen bilgi ve becerilerin teknolojik yönü dikkate alınmış ve birden fazla temaya girebilecek dersler için baskın tema üzerinden tekil kodlama yapılmıştır. Temaların adları ve kapsamı, deneme kodlaması

sonrasında gözden geçirilmiş ve örtüşen tanımlar sadeleştirilmiştir. Böylece “Dijitalleşme ve Teknoloji” gibi tematik kategorilerin hangi kriterlere göre oluşturulduğu şeffaf biçimde tanımlanmıştır.

• *Kelime bulutu ve durak listesi*: Üçüncü aşamada, teknoloji odaklı derslerin başlıklarında yer alan kelimelerin frekans dağılımı MAXQDA 24 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analizde öncelikle ders başlıkları programa aktarılmış, ardından stop listesi oluşturularak analiz dışı bırakılacak kelimeler belirlenmiştir. Durak listesinde; Türkçe’de sık kullanılan bağlaç ve işlev sözcükleri: “ve, ile, ya da, için, giriş, temel, uygulama, ileri, genel, özel” vb., ders seviyesini gösteren ifadeler: “I, II, III, IV, giriş, temel, ileri”, alanı ifade eden fakat teknolojik içerikten çok disiplin adını yansıtan kelimeler analiz dışında bırakılmıştır. Böylece kelime bulutunda teknolojiye ilişkin asıl kavramların (örneğin “bilgi”, “teknolojileri”, “otomasyon”, “sistemleri”, “dijital pazarlama”, “veri analizi”) daha net biçimde görünür olması sağlanmıştır. Elde edilen kelime bulutu, metinde yer alan tematik bulguların görsel olarak desteklenmesi amacıyla kullanılmıştır.

Güvenirlilik

Analiz sürecinin güvenilirliğini ve çalışmanın inandırıcılığını artırmak için çeşitli stratejiler kullanılmıştır:

- *Açık veri seçim kriterleri*: Hangi üniversite ve programların çalışmaya dahil edileceği, hangi derslerin “teknoloji odaklı” sayılacağı ve tematik kategorilerin nasıl belirleneceği, yöntem bölümünde ayrıntılı biçimde tanımlanmış ve bu kriterler veri toplama sürecinde tutarlı şekilde uygulanmıştır.
- *Kod kitabı*: Tematik kategoriler, anahtar kelime listeleri ve kodlama kuralları kısa notlar hâlinde kaydedilmiştir.
- *Kodlayıcı sayısı ve tutarlılık kontrolü*: Kodlama süreci tek araştırmacı tarafından yürütülmüştür. İstatistiksel bir kodlayıcılar arası uyum katsayısı hesaplanmamıştır. Bunun yerine, teknoloji odaklı derslerin bir alt örnekleme belirli bir süre sonra aynı araştırmacı tarafından yeniden kodlanmış; ilk ve ikinci kodlama arasındaki farklılıklar gözden geçirilerek kod tanımları netleştirilmiştir.
- *Uzman değerlendirmesi*: Ön bulgular ve tematik sınıflamalar, turizm eğitimi ve dijitalleşme alanında çalışan bir akademisyen ile paylaşılmış; geri bildirimler doğrultusunda kategori adları ve bazı yorumlar gözden geçirilmiş, bu sayede çalışmanın akran denetimi yoluyla da tutarlılığı güçlendirilmiştir.

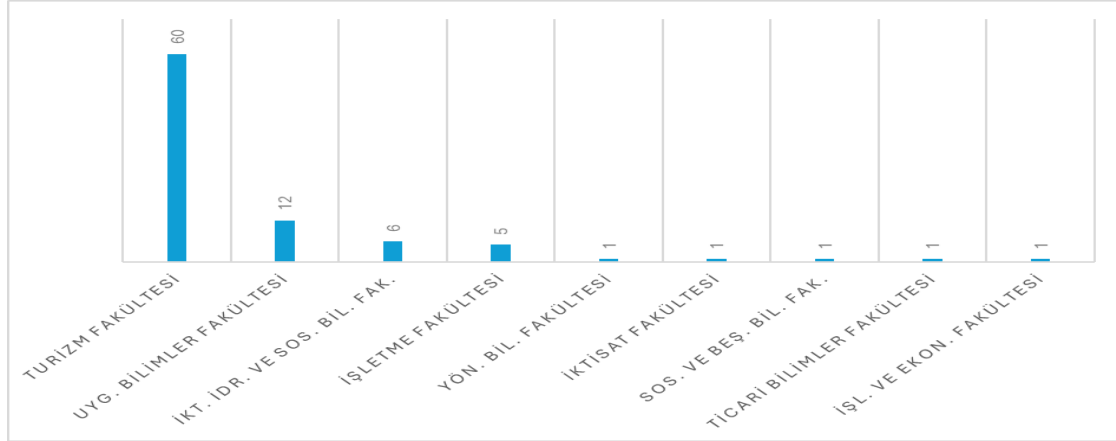
BULGULAR

Üniversite ve Fakültelere İlişkin Bulgular

YÖK Atlas 2024 verilerine göre, lisans düzeyinde turizm eğitimi veren 79 üniversitede turizm programlarının toplam 89 fakülte çatısı altında yürütüldüğü belirlenmiştir. Bu fakültelerin 60’ı Turizm Fakültesi, 12’si Uygulamalı Bilimler Fakültesi, 6’sı İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, 5’i İşletme Fakültesi olup, Yönetim Bilişim, İktisat, Sosyal ve Beşerî Bilimler, Ticari Bilimler ile İşletme ve Ekonomi Fakültesi gibi fakültelerde de tekil örnekler bulunmaktadır (Şekil 1). Üniversite ve fakülte sayıları arasındaki fark, bazı üniversitelerde turizm programlarının birden fazla fakülte bünyesinde açılmış olmasından kaynaklanmaktadır.

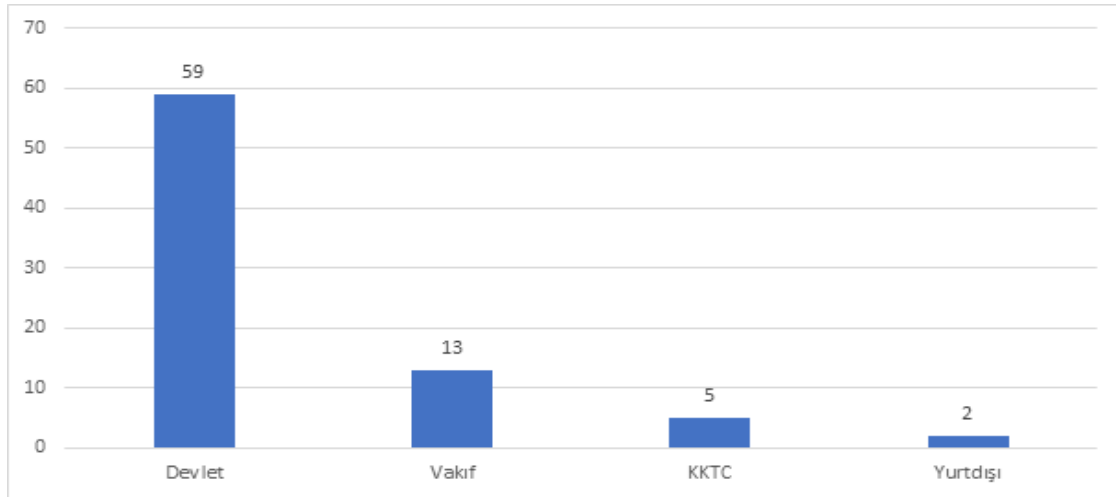
Şekil 1 incelendiğinde, turizm programlarını barındıran fakültelerin çoğunluğunu Turizm Fakültelerinin (%68,18) oluşturduğu, bunu Uygulamalı Bilimler Fakülteleri (%13,63) ile İktisadi,

İdari ve Sosyal Bilimler Fakülteleri (%6,81) ve İşletme Fakültelerinin (%5,68) izlediği görülmektedir. Diğer fakülte türleri, toplam içerisinde daha sınırlı bir paya sahiptir. Bu bulgular, çalışmanın devamında analiz edilen müfredat yapılarının hangi kurumsal çatılar altında şekillendiğine ilişkin bir çerçeve sunmaktadır.

Şekil 1. Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Üniversitelerdeki Fakülte Türleri

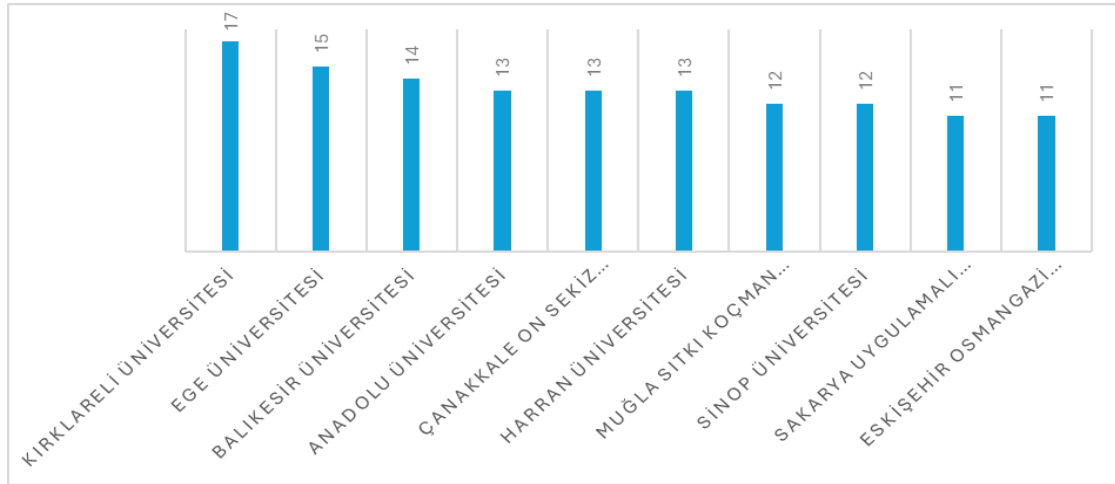
Şekil 2’de, çalışmaya dahil edilen üniversitelerin idari yapılarına göre dağılımı yer almaktadır. Buna göre, örnekleme 59 devlet, 13 vakıf, 5 KKTC ve 2 yurt dışı (Kazakistan ve Kırgızistan) üniversitesi bulunmaktadır. Fakültelerin eğitim dili incelendiğinde, çoğunluğunun (%80,45) Türkçe eğitim verdiği, daha sınırlı sayıda programda İngilizce veya diğer yabancı dillerde eğitim sunulduğu belirlenmiştir (Şekil 2). Bu bulgular, teknoloji odaklı ders içeriklerinin dilsel ve kurumsal bağlamının anlaşılmasına yönelik tanımlayıcı arka plan niteliğindedir.

Şekil 2. Üniversitelerin İdari Yapılarına Göre Sınıflandırılması

Üniversitelerin Müfredat İçeriklerine İlişkin Bulgular

Müfredatında teknoloji odaklı en fazla sayıda ders bulunan üniversiteler Şekil 3’te gösterilmektedir. Şekil 3’te görülebileceği üzere, teknoloji odaklı ders sayısı en yüksek olan üniversiteler Kırklareli (n=17), Ege (n=15) ve Balıkesir (n=14) Üniversiteleri’dir. Bu üniversiteleri, Anadolu, Çanakkale ve Harran üniversiteleri 13’er ders ile takip etmektedir.

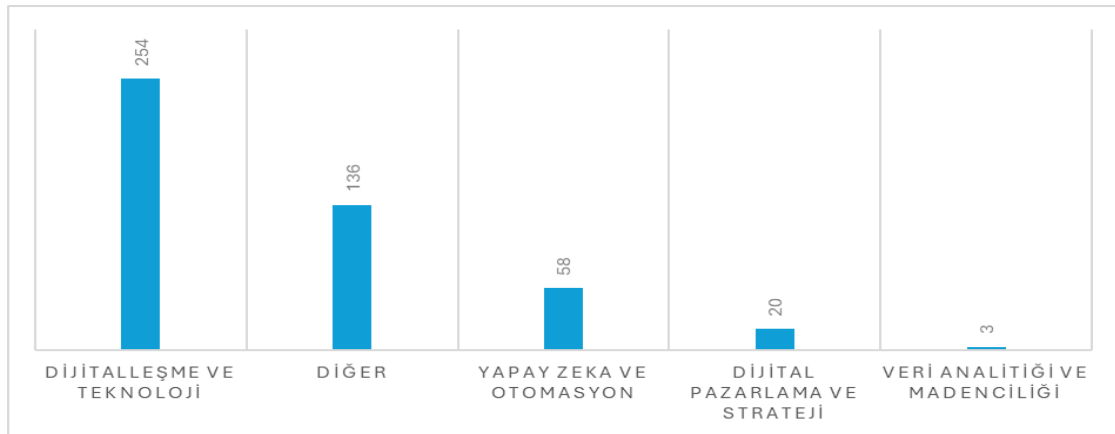

Şekil 3. Teknoloji Odaklı Derslerin Yaygın Olduğu Üniversiteler

Fakültelerin Teknoloji Odaklı Derslerine İlişkin Bulgular

Turizm programlarının müfredatlarında yer alan teknoloji ile ilişkili dersler, içerik analizi sonucunda beş ana tematik kategori altında toplanmıştır. Şekil 4'te, bu kategorilere göre ders sayılarının dağılımı sunulmaktadır. Şekil 4'e göre, müfredatlarda en fazla sayıda ders yer aldığı kategori "Dijitalleşme ve Teknoloji" (n=254)'dir. Yenilik, yaratıcılık, bilgisayar, ofis programları, web tasarımı gibi doğrudan teknoloji temalarından biriyle örtüşmeyen ancak dijital yeterlilikleri destekleyen derslerden oluşan "Diğer" kategorisi ise 136 kez geçmektedir.

Buna karşılık, "Yapay Zekâ ve Otomasyon" (n=58) kategorisindeki dersler görece daha sınırlı sayıda olmakla birlikte müfredatlarda yer almakta; "Dijital Pazarlama ve Strateji" (n=20) ile "Veri Analitiği ve Madenciliği" (n=3) kategorilerindeki dersler ise toplam içerisinde oldukça düşük bir paya sahiptir.

Şekil 4. Dijital İçerikli Derslere İlişkin Bulgular

Tablo 1'de teknoloji odaklı derslerin bölümler bağlamında dağılımları gösterilmektedir. Buna göre teknolojiyle ilgili derslerin en yoğun olduğu programlar sırasıyla Turizm İşletmeciliği (n=219), Gastronomi ve Mutfak Sanatlarıdır (n=164), Turizm Rehberliği (n=59) ve Rekreasyon Yönetimi (n=29)'dir. Tablo 1 ayrıca, her bir bölüm türü için teknolojik içerikli derslerin hangi tematik kategoriler altında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Program müfredatlarında "Dijitalleşme ve Teknoloji" derslerinin (n=254) yaygın olarak yer aldığı ve bunu diğer (n=136)

kategorisi ile “Yenilik, yaratıcılık, bilgisayar, inovasyon, web tasarımı vb.” derslerin takip ettiği görülmektedir. Ayrıca “Yapay Zekâ ve Otomasyon” (n=58), ve “Dijital Pazarlama ve Strateji” (n=20), “Veri Analitiği ve Madenciliği” (n=3) derslerinin yeterince temsil edilmediği bulgulanmıştır.

Tablo 1. Teknoloji Odaklı Derslerin Bölüm Bazında Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Bölümler	Dijital Pazarlama ve Strateji	Dijitalleşme ve Teknoloji	Veri Analitiği ve Madenciliği	Yapay Zekâ ve Otomasyon	Diğer	Toplam
Gastronomi ve Mutfak Sanatları	5	98	0	16	45	164
Turizm İşletmeciliği	8	104	2	32	73	219
Turizm Rehberliği	4	33	0	8	14	59
Rekreasyon Yönetimi	3	19	1	2	4	29
Toplam	20	254	3	58	136	471

Lisans düzeyindeki turizm programlarında teknoloji odaklı derslerin akademik dönemlere göre dağılımı Tablo 2’de sunulmaktadır. Tablo 2 incelendiğinde, toplam ders sayısının birinci yarıyıl (n=90) ve beşinci yarıyıl (n=79) yoğunlaştığı görülmektedir. Birinci yarıyıldaki yüksek sayının, pek çok programda yer alan “Bilgisayar” ve “Temel Bilgi Teknolojileri” benzeri giriş seviyesindeki derslerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Buna karşılık, üçüncü (n=44) ve sekizinci (n=37) yarıyıllarda teknoloji odaklı ders sayısı görece olarak daha düşüktür. Tablo 2 ayrıca “Yapay Zekâ ve Otomasyon” kategorisindeki ders sayısının ilk yarıyıl sınırlı (n=2) iken beşinci ve altıncı yarıyıllarda sırasıyla n=13 ve n=9’a yükseldiğini; “Diğer Dijital Yeterlilikler” kategorisindeki derslerin ise özellikle altıncı (n=35) ve yedinci (n=29) yarıyıllarda arttığını göstermektedir.

Tablo 2. Teknoloji Odaklı Derslerin Yarıyıl Bazlı Dağılımı

Yarıyıl	Dijital Pazarlama ve Strateji	Dijitalleşme ve Teknoloji	Veri Analitiği ve Madenciliği	Yapay Zekâ ve Otomasyon	Diğer	Toplam
1	-	88	-	2	-	90
2	-	34	-	3	9	46
3	1	26	-	7	10	44
4	2	30	-	10	8	50
5	4	28	-	13	34	79
6	3	20	-	9	35	67
7	6	13	2	8	29	58
8	4	15	1	6	11	37
Toplam	20	254	3	58	136	471

Turizm eğitimi veren programlardaki teknoloji odaklı derslerin müfredatlardaki statüsüne (Z/S) bakıldığında ise seçmeli derslerin zorunlu derslere göre daha fazla (%53.84) olduğu tespit edilmiştir (Şekil 5). Seçmeli derslerin yüzdesi göz önüne alındığında, teknolojiyle ilgili konuların çekirdek müfredatın bir parçası olmaktan ziyade seçmeli dersler olarak sunulduğu görülmektedir.

Turizm bölümlerinin müfredatlarında teknoloji odaklı derslerin yıllara göre kredi dağılımı Tablo 3’te gösterilmektedir. Tablo 3’e göre, ders sayılarındaki dağılımla paralel biçimde, en yüksek toplam kredi değerine sahip kategoriler “Dijitalleşme ve Teknoloji” ile “Diğer” kategorisidir. “Diğer” kategorisindeki dersler, özellikle birinci sınıfta (toplam 445 kredi) önemli bir kredi yoğunluğuna sahiptir. “Yapay Zekâ ve Otomasyon” kategorisindeki derslerin toplam kredi değeri 180, “Dijital Pazarlama ve Strateji” kategorisindeki derslerin toplam kredi değeri 80 ve

Yeni nesil dijital uygulamalarla ilişkili kavramlar incelendiğinde, “yapay zekâ” (n=13) ve “veri analizi” (n=12) gibi terimlerin ders başlıklarında daha sınırlı sayıda geçtiği; “dijital pazarlama” (n=21) ve “sürdürülebilir turizm” (n=16) gibi ifadelerin ise orta düzeyde sıklıkta yer aldığı görülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Turizm, sadece ekonomik bir sektör değil; aynı zamanda toplumsal değişimi yönlendiren sosyal, kültürel, politik ve çevresel bir güçtür (Sheldon ve Fesenmaier, 2014). Turizm sektöründe yaşanan dijital dönüşüm, geri döndürülemez bir ivme kazanmış olup sektörün tüm bileşenlerini etkileyen yapısal bir değişim sürecini beraberinde getirmektedir (Buhalis ve Amaranggana, 2015). Turizmdeki bu dijital dönüşüm, sektörün doğasına da paralel olarak turizm eğitiminin de aynı derecede dinamik, esnek ve teknolojiye uyumlanabilir bir yapıya kavuşmasını zorunlu kılmaktadır (Sigala, 2020; Yang, 2025). Turizm eğitimi, günümüzün küreselleşmiş ve teknoloji odaklı pazarlarına uyum sağlayabilecek geleceğin turizm mezunlarını ve profesyonellerini yetiştirmek, onlara bilgi ve beceri kazandırmak, etkinliklerine katkıda bulunmak ve onları küresel turizm işgücü piyasasına hazırlamak için gereklidir (Vasconcelos ve Balula, 2019; Mandalia, 2023). Bu bağlamda eğitim kurumlarının sektörün dijitalleşme yönündeki gereksinimlerine uygun olarak müfredatlarını güncellemeleri ve dijital araçları öğretim süreçlerine entegre etmeleri önemlidir. Böylelikle, mezunların dijital yetkinlikleri gelişmiş, yenilikçi ve geleceğin iş gücü ihtiyaçlarına cevap verebilecek bireyler olarak yetiştirmeleri sağlanabilecektir (Shahidi vd., 2024). Bu çerçevede, dijital inovasyon ile turizm eğitimi arasındaki sinerjik ilişki, turizm sektörünün dijital çağda sürdürülebilir başarı elde edebilmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Bu araştırma, Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren 79 üniversitenin müfredatlarını analiz ederek dijital dönüşüm odaklı derslerin mevcut durumunu ortaya koymuş; dijital yeterliliklerin programlara ne ölçüde entegre edildiğini nicel ve nitel bulgularla değerlendirmiştir. Bulgular değerlendirildiğinde, turizm eğitimi müfredatlarının dijitalleşen sektörün gerektirdiği yetkinliklerle kısmi fakat sınırlı düzeyde bir uyum sergilediği görülmektedir. Her ne kadar toplam 471 teknoloji odaklı dersin varlığı, kurumların dijital dönüşüm farkındalığına sahip olduğunu gösterse de bu derslerin %54’ünün seçmeli olması, dijital yeterliliklerin tüm öğrenciler için garanti edilmediğine işaret etmektedir. Ayrıca ileri dijital yetkinlik alanlarının —özellikle veri analitiği (n=3), yapay zekâ (n=58) ve dijital pazarlama (n=20) müfredatta oldukça düşük düzeyde temsil edilmesi, programların hâlâ temel teknoloji bilgisiyle sınırlı kaldığını göstermektedir. Derslerin büyük ölçüde ilk yarıyılarda yoğunlaşması, dijital becerilerin zaman içinde derinleşmesine zaman hazırlamakta; Turizm İşletmeciliği ve Gastronomi programlarında yüksek yoğunluğa karşın Rehberlik ve Rekreasyon programlarında dijital içerik eksikliği ise alanlar arasında belirgin bir eşitsizlik yaratmaktadır. Bu durum yükseköğretim kurumlarının dijital dönüşümü stratejik bir müfredat politikası olarak benimsemediğine işaret etmektedir. Tüm bu bulgular, turizm müfredatlarının dijital dönüşüm sürecine yönelik bazı adımlar atmakla birlikte, sektörün ihtiyaç duyduğu ileri düzey dijital yetkinlikleri sistematik ve bütüncül biçimde kazandırma noktasında henüz yeterli olgunluğa ulaşmadığını ortaya koymaktadır.

Teorik Çıkarımlar

Schiro’nun (2012) müfredat ideolojileri çerçevesine göre turizm eğitim müfredatları çoğunlukla sosyal verimlilik (işgücüne hazırlama) ve akademik rasyonalite (alan bilgisinin aktarımı)

ekseninde şekillenmektedir. Bu çalışmada tespit edilen bulgular —özellikle dijital derslerin temelde “teknoloji kullanımı” ile sınırlı kalması ve ileri düzey dijital becerilerin zayıf temsil edilmesi— müfredatın hala operasyonel becerilere dayalı geleneksel yapısını koruduğunu göstermektedir.

Veri analitiği, yapay zekâ, VR/AR tabanlı deneyim tasarımı gibi ileri dijital yetkinliklerin son derece sınırlı (örneğin veri analitiği kategorisinde yalnızca 3 ders) olması, turizm eğitiminin örgün öğretimde dijitalleşmeye stratejik bir yönelim geliştirmedini ve müfredatın “temel teknoloji bilgisi” düzeyinde kaldığını göstermektedir. Oysa dijital çağın gerektirdiği yetkinliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi, yalnızca teorik bilgi ile değil; aynı zamanda uygulamalı ve proje temelli öğrenme yaklaşımlarıyla mümkün olabilmektedir (Vasconcelos ve Balula, 2019). Uluslararası literatür, birçok gelişmiş ülke turizm programında bu tarz derslerin giderek artan biçimde çekirdek müfredata entegre edildiğini göstermektedir (Elliot ve Joppe, 2009; Sigala, 2018; McKercher vd., 2024; Shekhar ve Valeri, 2024; Başer vd., 2025). Bu durum, Türk turizm eğitimi programlarının, küresel rakiplerine kıyasla dijitalleşme düzeyi açısından gelişmekte olan ancak henüz olgunlaşmamış bir konumda olduğu ve öğrencilerin sektörün güncel ihtiyaçlarına yeterince donanımlı olarak mezun olmalarını engelleyen bir unsur olarak değerlendirilebilir.

Bir başka çıkarım ise ders içeriklerinin çoğunlukla ilk yarıyıllarda toplanması ve giriş düzeyine yoğunlaşması (örneğin 1. yarıyıldaki 90 ders) dijitalleşmenin müfredatta derinlemesine bir öğrenme yolculuğu yerine “temel tanışma” düzeyinde konumlandırıldığını göstermektedir. Bu durum, literatürde vurgulanan “dijital yetkinliklerin aşamalı olarak geliştirildiği müfredat tasarımı” (Sigala, 2018; OECD, 2023) yaklaşımıyla çelişmektedir. Böylece teorik olarak turizm eğitiminin dijital çağa uygun pedagojik bir ilerleme yapısı sunmadığı ortaya çıkmaktadır.

UNWTO TedQual Framework, EU DigCompEdu ve OECD Future Skills Framework gibi uluslararası standartlara göre dijital yeterliliklerin tüm öğrenciler için asgari düzeyde garanti edilmesi gerekmektedir. Ancak bu çalışmada teknoloji odaklı derslerin %54’ünün seçmeli olması, Türkiye’deki turizm müfredatlarının dijital yeterlilikleri hala “öğrenci tercihiyle bırakılan” bir kategori olarak gördüğünü göstermektedir. Bu durum, eğitimde çağdaş dijital pedagojiler yerine geleneksel müfredat mimarisinin hâkim olduğunu ve dijital dönüşümün henüz normatif bir öğretim standardına dönüşmediğini gösteren önemli bir teorik bulgudur.

Müfredatlardaki dijitalleşme program türleri arasında incelendiğinde Turizm İşletmeciliği ve Gastronomi programlarında yüksek sayıda dijital içerik bulunurken (sırasıyla 219 ve 164 ders), Turizm Rehberliği (59) ve Rekreasyon Yönetimi (29) programlarının dijital içerik açısından geride kalması, müfredatın bütüncül bir dijital dönüşüm stratejisinden yoksun olduğunu göstermektedir. Bu eşitsizlik, literatürde çok disiplinli dijital turizm eğitiminin önemini vurgulayan yaklaşımlar (Gretzel vd., 2015) ile uyumsuzluk göstermektedir.

Sonuç olarak, turizm lisans programlarında dijitalleşmeye yönelik farkındalığın arttığı görülmekle birlikte bu dönüşümün henüz yapısal bir müfredat politikası haline gelmediği ortaya çıkmaktadır. Özellikle ileri dijital yetkinlik alanlarının sınırlı temsili ve teknoloji odaklı derslerin büyük ölçüde seçmeli statüsünde sunulması, yükseköğretim kurumlarının dijital becerileri temel bir mezuniyet yeterliliği olarak konumlandırmadığını göstermektedir. Bu durum, turizm sektörünün veri temelli yönetim, yapay zekâ destekli hizmet tasarımı ve dijital müşteri deneyimi gibi giderek daha stratejik hale gelen alanlardaki iş gücü beklentileriyle önemli bir uyumsuzluğa işaret etmektedir. Dolayısıyla mevcut müfredat yapısı, dijital dönüşümü destekleyen bütüncül bir pedagojik yaklaşım yerine, teknoloji kullanımını tamamlayıcı bir beceri olarak ele alan geleneksel eğitim modelinin devam ettiğini düşündürmektedir. Ayrıca Türkiye’de turizm eğitiminde dijital yetkinliklere yönelik ulusal bir çekirdek müfredat çerçevesinin bulunmaması, programlar arası heterojenliği artıran temel yapısal sorunlardan biri olarak da değerlendirilebilir.

Pratik Çıkarımlar

Müfredatlardaki seçmeli ders oranının yüksek olması ve dijital içeriklerin farklı fakültelerde eşitsiz dağılımı, mezunlar arasında ciddi yetkinlik farklarına yol açabilir. Bu durum sektör için öngörülemeyen ve tutarsız dijital beceri profilleri yaratma riski taşır.

Üniversitelerde veri analitiği, büyük veri, yapay zekâ, VR/AR gibi ileri düzey uygulamaların ders planlarında çok sınırlı olması, işletmelerin talep ettiği dijital profillere yönelik arz açığı oluşturacaktır. Bu açıdan mevcut müfredatlar akıllı destinasyon yönetimi, dijital müşteri deneyimi tasarımı, veri tabanlı karar mekanizmaları gibi konularda mezunların donanımını yeterince desteklememektedir.

Dijital beceriler üst sınıflarda derinleştirilmediği için öğrencilerin sektörle iş birliğine yönelik proje, staj ve uygulama çalışmalarına yetkinlik düzeyleri sınırlı kalmaktadır. Bu durum sektörde çalışacak mezunların veri temelli otel yönetimi, e-turizm uygulamaları ve sosyal medya analitiği gibi alanlarda etkin uygulama yapmalarını zorlaştırabilir.

Gelecek Araştırmalara Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir;

- Müfredatların güncellenmesi ve dijital yetkinliklerin zorunlu hale getirilmesi: Teknoloji odaklı derslerin %54'ünün seçmeli olması, öğrenciler arasında dijital yetkinlik farklılıklarının ortaya çıkmasına neden olduğu için turizm programlarının müfredatlarında yapay zekâ, büyük veri analitiği, dijital pazarlama, sanal ve artırılmış gerçeklik uygulamaları gibi derslerin zorunlu dersler arasında yer alması sağlanmalı; seçmeli ders olmanın ötesine geçerek çekirdek müfredatın bir parçası haline getirilmelidir. Bu şekilde tüm öğrenciler asgari düzeyde dijital yetkinlik kazanabilir.
- Müfredat geliştirmenin sürekli izleme ve güncelleme mekanizmasına bağlanması: Dijital teknolojilerin hızlı değişimi karşısında statik müfredat yapıları yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle müfredatlar belirli aralıklarla sektör verileri, yeni teknolojik trendler ve iş gücü beklentileri doğrultusunda güncellenmeli; üniversitelerde dijital müfredat izleme komisyonları kurulmalıdır. Müfredat yenileme çalışmalarında sektörden dış paydaşların fikirleri alınmalıdır.
- Uygulamalı ve proje tabanlı eğitim modellerinin yaygınlaştırılması: Derslerin önemli bir bölümü kuramsal içerikte olup uygulamalı boyut sınırlıdır. Dijital laboratuvarlar, VR/AR uygulama stüdyoları, otel otomasyon yazılımları ve veri analitiği araçlarıyla proje tabanlı öğrenme ortamları fakültelerde yaygınlaştırılmalıdır.
- Program türleri arasında dijital içerik eşitsizliğinin azaltılması: Turizm İşletmeciliği ve Gastronomi programlarında yüksek yoğunluk varken Turizm Rehberliği ve Rekreasyon programlarında dijital içerik son derece sınırlıdır. Bu nedenle Turizm Rehberliği için dijital kültürel miras, sanal tur tasarımı, AR tabanlı rehberlik uygulamaları, Rekreasyon için dijital oyunlaştırma, spor/etkinlik teknolojileri gibi programa özgü dijital yetkinlik modülleri oluşturulmalıdır.
- Yapay zekâ ve otomasyon alanlarının derinleştirilmesi: Özellikle otomatik rezervasyon sistemleri, chatbotlar (sohbet robotları) ve kişiselleştirilmiş hizmetler gibi uygulamalarda yapay zekâ kullanımını kapsayan ileri düzey derslerin sayısı artırılmalıdır. Bu tarz derslerin statüsü seçmeli olsa dahi öğrenciler bu konuda bilinçlendirilmeli ve bu dersleri seçmeleri motive edilmelidir.
- Yenilenen müfredat içeriklerini etkin sürdürebilecek öğretim elemanlarının yetiştirilmesi: Müfredatın dijitalleşmesi yalnızca ders içeriklerinin değiştirilmesiyle değil, öğretim elemanlarının dijital pedagojik yetkinlikleriyle de doğrudan ilişkilidir. Etkin ve kaliteli eğitim

öğretim için, öğretim elemanlarına yeni dijital teknolojilerle uyumlu hizmet içi eğitimler gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

- **Sektör-Üniversite iş birliklerinin güçlendirilmesi:** Turizm endüstrisi temsilcileri ve akademik kurumlar arasında dijital beceri gereksinimlerine yönelik sürekli diyalog ve iş birlikleri (ortak projeler gibi) tesis edilmeli, turizm işletmeleri, CRM şirketleri ve turizm teknolojisi girişimleriyle ortak sertifika programları, kısa dönemli akademi-sektör iş birliği projeleri ve uygulamalı staj modelleri geliştirilmelidir. Bu sayede eğitim programları sektörün güncel ihtiyaçlarına göre şekillendirilmelidir.

Çalışma bulgularından yararlanarak turizm lisans programları için “dijital yetkinlik temelli çekirdek müfredat modeli” önerilmektedir. Bu model üç aşamalı bir yapıdan oluşmaktadır:

- **Temel Dijital Okuryazarlık Aşaması:** Tüm öğrenciler için zorunlu olacak bilgi teknolojileri, veri okuryazarlığı ve dijital güvenlik derslerini kapsar.
- **Uygulamalı Dijital Yetkinlik Aşaması:** Dijital pazarlama, turizmde veri analitiği, rezervasyon sistemleri ve otomasyon uygulamaları gibi sektörle doğrudan ilişkili becerileri içerir.
- **İleri Teknoloji ve Stratejik Yetkinlik Aşaması:** Yapay zekâ, büyük veri, akıllı destinasyon yönetimi ve AR/VR tabanlı deneyim tasarımı gibi geleceğin turizm mesleklerine hazırlık sağlayan derslerden oluşur.

Bu aşamaların en az ilk ikisinin çekirdek müfredata entegre edilmesi, mezunlar arasında dijital beceri farklılıklarını azaltarak ulusal ölçekte daha standart bir turizm eğitimi yapısının oluşmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırma, Türkiye’de lisans düzeyinde turizm eğitimi veren üniversitelerin bilgi teknolojileri odaklı müfredat yapılarını analiz etmeyi hedeflemiş olmakla birlikte bazı sınırlılıklara da sahiptir. Çalışmada kullanılan veriler üniversitelerin resmî web sitelerinde yayınlanan müfredat ve ders içeriklerinden elde edilmiştir. Web sitelerindeki bilgiler her zaman güncel olmayabileceği gibi, bazı üniversitelerin erişilebilir ve detaylı içerik sunmaması veri setinin bütünlüğünü kısmen sınırlandırmıştır. Diğer taraftan müfredat belgeleri ve ders planları üzerinden yürütülmüş; derslerin sınıf içi uygulama yöntemleri, öğretim materyalleri ve sektörel iş birliklerinin kapsamı gibi nitel unsurlar analiz dışı bırakılmıştır. Çalışma diğer ülkelerdeki turizm eğitimi müfredatlarıyla karşılaştırmalı bir analiz yapılmadığı için küresel düzeyde konumlandırma imkânı sınırlıdır. Son olarak çalışmada öğrencilerin, mezunların ve öğretmenlerin teknoloji odaklı dersler ve müfredat yeterliliği hakkındaki algıları doğrudan toplanmamış, yalnızca doküman analizi ile sınırlı kalmıştır.

Sonuç olarak, turizm eğitimi veren kurumların dijital dönüşümü sadece bir seçenek değil; sektörde rekabet gücünü ve sürdürülebilir başarıyı korumak için bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu bağlamda eğitim kurumlarının yenilikçi, esnek ve teknolojiye uyumlu müfredatlar geliştirilerek sektörde dijital araçları etkin kullanabilen, veri odaklı düşünebilen ve yenilikçi çözümler üretebilen turizm uzmanlarının yetiştirilmesine katkı sağlanmış olacaktır. Ayrıca çalışmanın sınırlılıkları ışığında, gelecekte yapılacak araştırmaların daha geniş veri kaynaklarına dayanması, uygulama ve çıktı boyutlarını içermesi ve uluslararası karşılaştırmalarla farklı araştırma yöntemleri ile desteklenmesi yararlı olacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi’nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Çalışma kamuya açık ikincil verilerin kullanılmasıyla oluşturulmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- Arslan Ayazlar, R. ve Özcan Yılmazsoy, D. (2025). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi: Muğla Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9(3): 291-309.
- Ayuba, H. (2024). Digital Transformation in Tourism Education: Driving Forces and Challenges. *Journal of English Teaching and Linguistic Issues (JETLI)*, 3(3): 174-182. <https://doi.org/10.58194/jetli.v3i3.2251>.
- Barron, P. and Anastasiadou, C. (2009). Student Part-Time Employment: Implications, Challenges and Opportunities for Higher Education. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 21(2): 140–153. <https://doi.org/10.1108/09596110910935642>
- Başer, M. Y., Kozak, M. and Büyükbeşe, T. (2025). Integration of Emerging Technologies in Tourism and Hospitality Curriculum: An International Perspective. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 36, 100546. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2025.100546>.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2): 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>.
- Buhalis, D. and Amaranggana, A. (2014). Smart Tourism Destinations Enhancing Tourism Experience Through Personalisation of Services. Information and Communication Technologies in Tourism International Conference, February 3–6 December 2015, Lugano, Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-319-14343-9_28.
- Buhalis, D. and Law, R. (2008). Progress in Information Technology and Tourism Management: 20 Years on and 10 Years after the Internet—The State of eTourism Research. *Tourism Management*, 29(4): 609–623. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.01.005>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (2. Baskı). Pegem Akademi, Ankara.
- Chathoth, P. K. and Sharma, A. (2007). Core Curricular Issues in Hospitality and Tourism Education—Present Structure and Future Directions. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 19(1): 10–19. <https://doi.org/10.1080/10963758.2007.10696878>
- Elliot, S. and Joppe, M. (2009). A Case Study and Analysis of e-Tourism Curriculum Development. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 9(3-4): 230-247.
- Goh, E. and Sigala, M. (2020). Integrating Information & Communication Technologies (ICT) into Classroom Instruction: Teaching Tips for Hospitality Educators from a Diffusion of Innovation Approach. *Journal of Teaching in Travel and Tourism*, 20(2): 156-165. <https://doi.org/10.1080/15313220.2020.1740636>
- Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z. and Koo, C. (2015). Smart Tourism: Foundations and Developments. *Electronic Markets*, 25(3): 179–188. <https://doi.org/10.1007/s12525-015-0196-8>.
- Gutierriz, I., Ferreira, J. J. and Fernandes, P. O. (2025). Digital Transformation and the New Combinations in Tourism: A Systematic Literature Review. *Tourism and Hospitality Research*, 25(2): 194-213. <https://doi.org/10.1177/14673584231198414>.
- <https://researchhub.wttc.org/product/the-future-of-work-in-travel-tourism-the-key-trends-shaping-workforce-strategies> [Erişim tarihi: 30.11.2025].
- <https://tourismecotedivoire.ci/wp-content/uploads/2023/12/Tourism-Highlights.pdf>. [Erişim tarihi: 23.05.2025].

- <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265403> [Erişim tarihi: 30.11.2025].
- <https://wtcc.org/news/travel-and-tourism-set-to-break-all-records-in-2024-reveals-wtcc> [Erişim tarihi: 23.03.2025].
- <https://www.untourism.int/unwto-tedqual-certification-system> [Erişim tarihi: 30.11.2025].
- <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php>. [Erişim tarihi: 17.03.2025].
- Kaplanşeren, F. ve Aksatan, M. (2019). Türkiye’de Turizm İşletmeciliği Lisans Programları Müfredatlarında Teknoloji Dersleri. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 16(1): 89-105.
- Khoshroo, M. and Soltani, M. (2025), Digital Transformation of Tourism: Towards a Model of Technology Acceptance by Tourists in the Industry 5.0, *European Journal of Innovation Management*. 28(5): 2101-2124. <https://doi.org/10.1108/EJIM-11-2023-1018>.
- Kurnaz, H. ve Erdem, A. (2021). Turizm Eğitimi Müfredatlarında Dijitalleşme Düzeyinin İncelenmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 9(4): 345–362.
- Lai, J.W. and Bower, M. (2020). How is the Use of Technology in Education Evaluated? A Systematic Review. *Computers and Education*, 133: 27-42. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.01.010>.
- Mandalia, S. (2023). Tourism Education in the Digital Era: Navigating Innovation and Transformation. In Proceedings of the International Conference on Social Science and Education: ICoeSSE 2023 (Vol. 789). (Advances in Social Science, Education and Humanities Research). Atlantis Press. https://doi.org/10.2991/978-2-38476-142-5_48
- McKercher, B., Tolkach, D., Lee, A., Macionis, N. and Jin, X. (2024). How Successfully Do We Educate Tourism, Hospitality, and Events Graduates?. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 36(2): 182-191. <https://doi.org/10.1080/10963758.2023.2172421>.
- McMullen, J., Arakawa, N., Anderson, C., Pattison, L. and McGrath, S. (2023). A Systematic Review of Contemporary Competency-Based Education and Training for Pharmacy Practitioners and Students. *Research in Social and Administrative Pharmacy*. 19(2): 192-217. <https://doi.org/10.1016/j.sapharm.2022.09.013>.
- Neuhofer, B., Buhalis, D. and Ladkin, A. (2015). Smart Technologies for Personalized Experiences: A Case Study in the Hospitality Domain. *Electronic Markets*, 25: 243-254. <https://doi.org/10.1007/s12525-015-0182-1>.
- OECD (2019). *OECD Future of Education and Skills 2030/20240*. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/education/2030-project/> [Erişim tarihi: 30.11.2025].
- OECD (2023). *OECD Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/c74f03de-en>. [Erişim tarihi: 30.11.2025].
- OECD (2025). *Education Policy Outlook 2025: Nurturing Engaged and Resilient Lifelong Learners in a World of Digital Transformation*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/c3f402ba-en>. [Erişim tarihi: 30.11.2025].
- Olgun, C. K. (2008). Nitel Araştırmalarda İçerik Analizi Tekniği, (Editör) Demir, İ.: *Sosyoloji Notları* içinde. (ss. 66-70).
- Özmenekşe, Y.O. (2021). Türkiye’de Turizm Eğitiminin Niteliğine Akademik Bakış. *International Journal on Social Sciences*, 6(2): 72-82. <https://doi.org/10.46291/Al-Farabi.060205>.

- Pshenichnykh, Y. and Novi, I. (2023). The Role of Information Technology in Promoting a Tourist Destination. *International Journal of Media and Information Literacy*, 8(2): 350-359. <https://doi.org/10.13187/ijmil.2023.2.350>.
- Razack, F., Naicker, N. and Sucheran, R. (2025). Digital Literacy and Employability Skills in Hospitality and Tourism Education. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 14(2): 437-444. <https://doi.org/10.46222/ajhtl.19770720.624>.
- Redecker, C. (2017). European Framework for the Digital Competence of Educators: *DigCompEdu*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/159770>.
- Schegg, R. and Stangl, B. (2017). Information and Communication Technologies in Tourism 2017: Proceedings of the International Conference in Rome. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-51168-9>.
- Schiro, M. S. (2012). *Curriculum Theory: Conflicting Visions and Enduring Concerns*. Sage Publications.
- Shahidi Hamedani, S., Aslam, S., Mundher Oraibi, B. A., Wah, Y. B. and Shahidi Hamedani, S. (2024). Transitioning Towards Tomorrow's Workforce: Education 5.0 in the Landscape of Society 5.0: A Systematic Literature Review. *Education Sciences*, 14(10): 1041. <https://doi.org/10.3390/educsci14101041>.
- Shekhar, and Valeri, M. (2024). Knowledge Clusters and Impact of Digital Transformation on Tourism and Hospitality Marketing Mix. *International Journal of Tourism Policy*, 14(2): 173-187. <https://doi.org/10.1504/IJTP.2024.137157>.
- Sheldon, P. J. and Fesenmaier, D. R. (2014). Tourism Education Futures Initiative: Current and Future Curriculum Influences, (Editor) Dredge, D; Airey, D; Gross, M.J.: *The Routledge Handbook of Tourism and Hospitality Education* içinde (ss. 155-170) Routledge.
- Shen, Q., Hua, Y., Huang, Y., Ebstein, R., Yu, X. and Wu, Z. (2022). Knowledge Management and Modern Digital Transformation of the Property Management Industry in China. *Journal of Knowledge Management*, 26(8): 2133-2144. <https://doi.org/10.1108/JKM-04-2021-0320>.
- Sigala, M. (2018). New Technologies in Tourism: From Multi-Disciplinary to Anti-Disciplinary Advances and Trajectories. *Tourism Management Perspectives*, 25: 151-155. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2017.12.003>.
- Sundset, M.A., Sandvoll, R. and Lag, T. (2025). The Power of WIL: Advancing Work-Integrated Learning in Discipline-Based Higher Education Programs. *Nordic Journal of STEM Education*, 9(3): 37-60. <https://doi.org/10.5324/njsteme.v9i3.6378>.
- Tekin, Ö. ve Aksoy, A. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Dijital Okuryazarlık Düzeyi: Turizm Eğitimi Örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 31(1): 15-28.
- Toker, A. (2023). Türk Turizm Eğitiminin Yüz Yılı: Ortaöğretime Tarihsel Bir Bakış. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*. 34(3): 335-353 <https://doi.org/10.17123/atad.1328131>
- Toker, T. (2024). Lisans Düzeyinde Turizm ve Otelcilik Programı, (Editör) Kozak, N.: *Online Türkiye Turizm Ansiklopedisi içinde* <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/lisans-duzeyinde-turizm-ve-otelcilik-programi> [Erişim tarihi: 03.12.2025].
- Vasconcelos, S. and Balula, A. (2019). Do You Speak Digital?—A Literature Review on Language and Digital Competences in Tourism Education. *Tourism in Southern and Eastern Europe*, 5: 729-737. <https://doi.org/10.20867/tosee.05.32>.

Wu, W., Xu, C., Zhao, M., Li, X. and Law, R. (2024). Digital Tourism and Smart Development: State of the Art Review. *Sustainability*, 16(23): 10382. <https://doi.org/10.3390/su162310382>.

Xia, W. (2022). Digital Transformation of Tourism Industry and Smart Tourism Recommendation Algorithm Based on 5G Background. *Mobile Information Systems*, 13: 1-13. <https://doi.org/10.1155/2022/4021706>.

Yang, X. (2025). Digital Transformation of Tourism Education: Technologies, Opportunities, Challenges, and Future Research Agenda. *Journal of Tourism Theory and Research*, 11(1): 38-46. <https://doi.org/10.24288/jttr.1516114>.